

LIETUVA

Nr. 51

CHICAGO, ILL., PETNYCIA, 17 Gruodžio (December). 1897 m.

Metas V

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Saturday.

Executes all kind of Job. Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed to:

A. OLSZEWSKI,

924 33rd St., Chicago, Ill.

Sub-Sta. No. 60.

Nedėlinis laikraštis

"LIETUVA"

Išleista kas Subata Chicago, Ill.

Kasduotja ant metų:

AMERIJOJE.....\$2.00

UŽMARE.....\$3.00

"Lietuvos" spausdintuvė spausdina visokios Knigas, Konstitucijas ir visokius kitus druskus lietuviškai, lenkiškai ir angliskai.

Darba atlieka gražiai, greitai ir pigiai.

Užsirašant "Lietuvą" ir pristigant pinigų už ją, kaip ir su visais kitais laikraščiais, visada reik uždegti užtikrinimą:

A. OLSZEWSKI,

924 33rd St., Chicago, Ill.

Sub-Sta. No. 60.

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Kaip seniaus jau paminėjome, caras Mikalojus matomai pats neturi savo nuomonio, todėl visame ir menkiausiam daikte megždžia savo tėvą: Aleksandras III, užstoja ant sosto, truputį paliusis laisvą laisvą, daleidžio rasyti apie tą, kas pirma buvo uždrausta, atkaklų pasakui į Varsavą, čia savo išsitarimuose, lankymu katalikų bažnyčių parodė nesaugų pralinksmą lenkams ir katalikams; grįždamas iš Varsavos, užvažiavo į katalikų katedrą Wilniuje. Tuojau vienok sugrįžęs į Peterburgą, išdėdė tiesas dar labiau susigirinančius katalikų tiesas. Tą patį daro ir caras Mikalojus. Sugrįžęs iš Varsavos rodo jis isekliavo ir užrubežius, bet iš ten pargrįžęs pirmiausiai wyskupui Simonui liepė išvažiuoti į Odessą; dabar griebsi jau baudimo per drąsių maskolizkų laikraščius. Už nupeikimą darbų staciatikiškų popų, laikraštis "Ruskyj Trud" gavo persergerimą, rodo ir laikraštis "Swiet", popų apginėjas, gavo tokį jau persergerimą už patalpinimą Varsavos universiteto studentų atsiliepimo prieš Murawjow darbus, ant nupeikimo to atsiliepimo. Teisingesniems laikraščiams: "Mirowyje Ot-golosk", "Narod", "Sin Ote-czestwa" ir woksizkam "St. Petersburger Zeitung" uždraudė talpinti apgarsinimus, laikraščiu gi "Ruskyj Listok" pardavimui atskirus numerius laikraščio.

Paskutinės iš Maskolijos ateinančios žinios praneša, kad turkų pergalejimas Grekijos pakelė dvasią ir Maskolijoj gyvenančių mahometonų, jie rengiasi į karę su savo tikėjimo priešais krikščionims; maskolizkas randas bijosi, kad ne užgimtų mahometonų maišta. Wisi switarpiniai nesutikimai tarp gyvenančių ant Kaukazo mahometonų dyla, seni priešai atleidžia visokias sau padarytas skriaudas, stojasi draugais, wisi tweria wieną mahometonizką szejimą. Maskolizkai Kaukazo waldininkai pabugo, reikalauja kariaunos, kadangi jie tiki, kad mahometonys pakels swenpą prieš krikščionis karę.

Maskolizkas pasiuntinys Paryžiuje, Mohrenheim, pasitraukė nuo wietos, jo wieton likosi paskirtas dabartinis maskolizkas pasiuntinys Belgijoj, kunigaikštis Urusow, wieton gi Urusow, į Brukselę likosi paskirtas Giers. Maskolizkas karės ministeris Wannowskyj pasitraukė nuo urėdo, jo wietoj, į karės ministerius likosi paskirtas wirszininkas Wilniaus kariszkos aprubės, jenerolas Trockij.

Wokietija.

Nesutikimai Wokietijos su Hayti republika pasibaigė: randas tos republika, nors ne pripažįsta Wokietijai tiesos, bet neturėdamas lygių ant pasipriešinimo pajėgų, nusilenkė, prižadėjo išpildyti wisiu Wokietijos reikalawimus.

Činų randas teipogi sutinka išmokėti atlyginimą už užmirus woksizskus misijonierius, bet Wokietija ne tik kad nesirengia apiešti užimtą krasztą, bet siunčia į Činų pakrantes wis daugias kariaunos ir daugias kirszkų laiwų. Laikraščiai paduoda, buk Maskolija draugiskiai persergerio Wokietiją, kad ji ne daleis Wokietijai palaikyti ant wisada miestą ir užtaką Kiao Czeu.

Woksizki laikraščiai pagiria sawo randą užtai, kad jis nedaleido Suwienytoms Sziaurinėms Amerikos Wiespatysėms įsikisiti su užtarimu už Hayti republika, kad atmetė tame Amerikos tarpinkystę. Wokietijoj kyla nekontimas Amerikos, kaipio pirmas nekontimo apsiiriskimas yras tas, kad Wokietija diktaai pakelė mutus ant amerikonszko petrolejaus, o užtai numazino mutus ant atgabenamo iš Maskolijos.

Rando reikalawimas kreditu ant sudrutinimo woksizskos kariszkos laiwynės dar ne paduotas ant parlamento nusprendimo, kadangi neužbaigtos yra dar derbyos su atskiroms partijoms. Laikraščiai sprendžia, kad jeigu randui pasiseks iszderėti pri-tarimą pasiuntinių katalikiszkos partijos (centrum); tai kreditaai bus užgirti teip, kaip randas reikalauja. Pasiuntiniai wienok katalikų dykai sawo balsu ne duoda: jie reikalauja wisokių paliosawimų katalikams, pirmiausiai reikalauja panaikinimo uždraudimo jezuitams gywenti ir rengti klisoztorius Wokietijoj, toliaus reikalauja, idant kunigai didesnę turėtų ant mokslainių i-takmę, lenkų apgywentuose krasztuose; idant tikėjimo mokslas butu iszguldomas prigimtoji waių kalboj.

Ispanija.

Dabar waldanezios Ispanijoj partijos laikraštis, "Imparcial", garsina, kad randas pasisteigs kaip galima greitai užbaigti karę ant Kubos, bet ir tasyk, jeigu ji ant ilgiaus užsitrauks, nedaleis Suwienytoms Wiespatysėms kisztiesi į tarpą. Toliaus tasai laikraštis sako, kad Ispanija wien pati prieš sawo pawaldinius atsako už sawo darbus ir niekur nereikalauja teisintis prieš swetimas wiespatys-ties, ji rengiasi toliaus ant apgy-nimo sawo garbės ir tiki, kad jei-gu ateis reikalas, kiekwienas iszpanijonis duos aukas ant sudrutinimo kariszkų pajėgų. Mat nepasisekimas Amerikos Wokietija, kuri atmetė Amerikos tarpinkystę ant Hayti, padrasi-no ir Ispanija, kuri teipogi smarkiaus purtos nuo Amerikos įsikisizmo.

Painti į kariumę Kubos liuosonoriai prizinasi salos patwaldystei, jie ne nori

eiti isz miestų prieš maisztin-jus. Maisztininkai užpuolė ant cukrinų lendrių plantacijos Lukosto, prowincijoj Havana, ir ja isznaikino. Jenerolas Pando, prowincijoj Santiago de Cuba, drutina iszpaniszkos kariaunos stowyklas. Atsitiko czia pas-kutinėse dieidosi keletas mažų susirėmimų, kuriuose maisztin-kai nužudė 113 užmursztų ir 85 sužeistų, aparto to 8 oficerai ir 53 kareiviai nužudė ir iszpanio-nų rankas. Maisztininkų wadę Rivera, painta dar pawasaryj szių metų, gubernatorius Blanco leido, Rivera pasižadėjo ne imti daugias dalywumo maisztuose Ispaniszkas jenerolas Paridos traukia į kruwų wisas sawo pajėgas, tą patį daro ir kubeczinai, todėl neužilgio turės atsitikti didelis muszis, kuris gal siek-tiek atsilieps ant maisztų stowio.

Austrija.

Austrijos ciecorystė susidada isz dwiejų dalių, kurios turi wien tą pati ciecorių, bet kiekwiena isz tų dalių turi atskirą randą, atskirus ministerius; dalyk tosyra — Austrija ir Wengrija. Sutartis reikalinga tik ant nusprendimo kiek kiekwiena isz tų dalių priwalo sudėti pinigų ant wisiu ciecorystės reikalų. Prasidėjo apie tai tarybos bu-want dar Badenui ministerių per-dėtinu, bet kad Austrijos parla-mentos sutarties neužtwirtino, todėl ji pasilikio ant sprando nau-jos isz woksizkų susidancijos ministerijos. Kadangi wienok pirmą tarybos liko ne waisingos todėl, kas jas stabdė Wuidoba-nos parlamento pasiuntiniai woksizkai, dabartiniai ministeriai numano, kad tą patį darys slawai, todėl randas bando be par-lamento sutartį tikt pailginti ant wienų metų, kol czia tautų sa-witarpinis įaiszimas ne sumazės.

Kowoje woksizkų prieš sal-wus, rodosi, kad slawai paims Austrijoj wirszų: iki szioł czia woksizkai waldė ir primetė slawams sawo kalbą tikt pertai, kad terp slawų sutikimo ne buwo, lenkai nesikėtė su czekais todėl, kad czekai wisame rodė sawo pralinksmą maskoliams, pagyrė ne retai maskolų darbus Lenkijoj. Per karsztas wienok lenkų demonstracijos, kuriomis lenkai ir rusinai iszreiskė sawo pralinksmą czekams, panaszas demonstracijos darėchorwatai mies-te Agramo, pietinėj Austrijoj. Jeigu wienok Maskolija dabar wai-smarkiaus pradėtu lenkus Lenkijoj persekioti ir jeigu tam pri-tartu czeki-szki laikraščiai, pralinksmas slawams ir ejimas su jais isz wien lenkų galėtu isz-nykti. Taigi matote, kad ter-pautis-zkose kowose daug sweria pasieligimai kaimynų, nors nei-manezj kowoje dalywumo.

Bulkan pussalis.

Saudara terp Turkijos ir Grekijos jau galutinai padaryta; abi-duo kariauwos pusės po isz-lwyomis pasirasė.

Pastatyti prie sultano rumo ant sargybos du kareiviai sten-gėsi por szalį einantį sultant už-musztį, bet likosi suwadyti su-bėgusių kitų tarnų. Sprendžia, kad prie sukaltbio turėjo prigulėti ir daugias žmonij, todėl sulintas anodu kareiwui bandė kankyti, idant pertai ką nors isz-griebtų, bet juodu prie kankini-mo pasimirė, o nieko ne iszdawė. Turkiszkai laikraščiai prane-za, buk pasikėlė albaneczinai

likosi suwadyti. Kiek tame tei-sybės, tikrai nežinia. Paprastai maisztai Albanijoj pasibaigia tik tada, kada pakėlė juos pamato, kad arba ant mai-zto laikas ne atsakantis, arba kada turki-zkos waldžios iszpildo tą, ko pasikė-lėliai geidė. Turbut ir dabar yra czia tas pats.

Rumunija.

Rumunijoj atsitiko žydu musz-tynės. Muszė juos, naikino jų na-mus, pardawinyčius. Bu-karszte ir kituose miestuose. Waldžios ne tik ne gynė žydu, bet dar juos apkaltino už pakė-limą maisztų, uždraudė jiems daryti susirinkimus. Kadangi wienok terp gyvenančių Rumu-nijoj žydu yra ir pawaldiniai swetimų wiespatys-zcyzi, todėl pasiuntiniai tokių wiespatys-z-czių pranezė Rumunijos randui, kad jie pareikalau atlyginimo, jeigu koks nors isz jų pawaldi-nių taptu užmursztu, arba jeigu jų turtai liktų isznaikinti. Ga-lima todėl tikėti, kad jeigu musz-tynės wėl atsinaujintu, policija ne siundys pati minų prieš žy-dus, kaip dabar darė.

Hawai salos.

Apert 2000 paėmusių wal-džią amerikų, isz 100000 Ha-wai salų gywentojų nieks dau-giaus ne geidžia jų priskyrimo prie waldybų Suwienytų Wies-patyszcyzi. Labiausiai to bugi-nasi cziauwiai, taigi tikri tų salų sawiwikai, kuriems atkakl-amerikonai pawertė žemę, atė-mė tiesą dalywauti prie jų tē-wynės waldymo. Kadangi pas-kuai amerikoni pamatė, kad jų pajėgos per menkos ant suwaly-dymo jų nekenciančių 98000 kių wentojų, padarė sutartį su Ame-rikos užrubežinių dalykų minis-teriu, p. Shermanu, kad ne-wasi salų gywentojai troksza pa-stoti Amerikos ukėlais. Kad dauguma tų salų gywentojų ne-geidžia Amerikos ukėlais pasto-ti, geriausiai parodė, kad jie nors gana amerikoni nuwargin-ti, iszeriulbti, sawo kasztais at-siuntė deputaciją į Washington, kuri padarė ministeriui Sherma-nui protestą prieš norą užimti tų tēwiszkų; po protestu tuoni pasirasė 20000 cziauwijų, tai-gi bewelk wisi wyriziskiai. P. Sher-man pažadėjo atiduoti jų rasztą ant apsarwysto senatoriams. Ar jis sumazys kiek nors godum amerikonszkų senatorių, neužil-gio iszgersime, kadangi klau-symas tas bus neužilgio perkra-ti nėjamas.

Ne rukyk tabako ir nespjaukyk.

ne stal trumpina tawo amžį.

Jeigu nori atstiprėti nuo tabako ant wisados ir pastoti swietu, czia ir ylinga, ink gryn-lyne waldinimas NO-TO-BACON. Perisita slip-nis žmonis in twitras. Daugelis, kurie pamezino swiet grynlyne, in desimtis dienos, jau swere de-simtis swaru wirszaw. Apie 400.000 žmonių tapo iszgydyti. Pirk NO-TO-BACON sawo apde-korai, su pranezimu, id šis, arba, id \$1.00 400 paszymus ir prabas gausi dykai. Parasyk, id Sterling Remedy Co., Chicago, arba New York.

Isz Lietuwos.

Mažas paliuosawimas.

Ant geležinkelij Lietuwos maskolizskas randas buwo isz-dawęs pardawadyjimą ne primi-nėti ne maskolij; jeigu czia bu-wa dar kaip koks katalikas, tai buwo tikt užsilikęs nuo seniaus, tokius prie wisokių paangsztin-iųjų wisada užmirszdawo. Dabar maskolizski laikraščiai pra-nesza, buk maskolizska keliu ministerija panaikino tą sawo pardawadyjimą ir ant tarwytos ant geležinkelij gal but priima-mi lygiai maskoliai staciatikiškai, kaip ir ne maskoliai ir ne stacia-tikiškai, ant paangsztinimų ne maskoliai turės lygias su maskoliais tiesas. Padawadyjimas, rodosi, gana swarbus, bet isztikro jis ne

turės didelės wertės, kadangi geležinkelij wirszininkai, ypacz Lietuwos, wisur yra maskoliai fanatikai, tie jau, nors ir prieš-izduota ministerio padawadyji-ma, kaip seniaus, teip ir dabar ne maskolij ne priminės ir kas gi užtai juos nubaus!

Isz Szaukėnų, Kauno gub.

Szj metą uždėrijimas laukuose buwo menkas ir tą ne wisur galė-tys surinkti, didelis laukų plotus iszmuszę ledai. Todėl jawai szj metą brangus, už purą rugių mo-ka czia po 2 rubl. 40 kap. Ruduo szj metą buwo gražus ir sausas. Pradžiej Lapkricio užstojo szaltis, kuris ir dabar laikosi. Uždarymas senų žydiszkų kar-ciziam atsiliepė siek tiek ir ant doros musų kaimiecių. Negirdėt dabar apie musztynes, ne matyt naktimis grįžtančių newa isz-bažnyczios girtuoklij.

Jawų prekės.

Pereitą sanwaite, lietuwiszkų jawų prekės Wilniuje buwo szito-kios; už rugių pudą 74—76 kap., awižų 72—75 kap., miežių 68—70 kap., grikių 70—75 kap., žir-nių 65—70 kap.; pudas szwiežio ne sudyto swiesto 11 rubl., sudy-to 8 rubl., 40 kap.—9 rubi.; szie-no 28—30 kap., sziaudų 20—22 kap.

Didelis gaisras.

Miestelij Wilkenikuose, Wil-niaus gub., Trakų pawielij, siautė didelis gaisras, kurisai daug pri-dirbo bėdies. Ugnis isznaikino 98 žydiszkų namelij ir 48 kito-kias triebas. Bėdys ugieus pa-kuai amerikoni pamatė, kad jų pajėgos per menkos ant suwaly-dymo jų nekenciančių 98000 kių wentojų, padarė sutartį su Ame-rikos užrubežinių dalykų minis-teriu, p. Shermanu, kad ne-wasi salų gywentojai troksza pa-stoti Amerikos ukėlais. Kad dauguma tų salų gywentojų ne-geidžia Amerikos ukėlais pasto-ti, geriausiai parodė, kad jie nors gana amerikoni nuwargin-ti, iszeriulbti, sawo kasztais at-siuntė deputaciją į Washington, kuri padarė ministeriui Sherma-nui protestą prieš norą užimti tų tēwiszkų; po protestu tuoni pasirasė 20000 cziauwijų, tai-gi bewelk wisi wyriziskiai. P. Sher-man pažadėjo atiduoti jų rasztą ant apsarwysto senatoriams. Ar jis sumazys kiek nors godum amerikonszkų senatorių, neužil-gio iszgersime, kadangi klau-symas tas bus neužilgio perkra-ti nėjamas.

Nelaimingas atsitikimas.

Wilniuje, artilerijos kapitonas, Karpowicz, atwažiawęs prie wiso Wilniaus apkeicio artilerijos uždėjos biuro, iszlipęs nuėjo į biurą, ant wežimelio pasilikio jo tarnas. Tuom tarpu arklys, neži-nia ko, pasibaidė ir pradėjo dau-žyti, oficerio tarnas, kareiwys Ku-warow, nupulė nuo wežimo ir nusilaužė abi kojas. Isztrukęs aklys leidosi toliaus, perwažiawo žydeką Berkowską ir žydg Pere-woską. Arklys sulaukė subėgę po-liejantais. Wisus tris sunkiai su-žeistius nugabeno į ligonbotį.

Neužtwirtino Montwillo ant Wilniaus bulmistro.

Per paskutinius rinkimus, ant Wilniaus bulmistro likosi isz-riktas katalikas, Wilniaus did-turtis Montwilla. Iki szioł bulmistras budawo maskoliai, bet szj metą ti-kėjosi, kad Mikalojus norės pasi-girti sawo teisingumu ir už-twirti kataliką. Kur tau! Mik-a-lojus juk niekuom nesiskiria nuo sawo tėwo, Aleksandro III, be-re kalo tikt žmonės nuo jo sau-gero laukia. Dabar Wilniaus gu-bernatorius gawo nuo maskoliz-ko widuriu ministerio žinį, kad Montwilla ne užtwirtintas ant Wilniaus bulmistro, todėl reiks rinkti antgą kartą ir žinoma, turės iszrinkti kokį pasileidėl maskol-palaikį.

Trukis užbego ant žydu wežimo.

Penki žydiai, susėdę į wežimėlį, į kurį pasikinkė pusiau padwė-sų skilį, waziawo isz miestelio Trostin į Knisziną (Baltstogės paw. Garten gub.) ant jomarko. Užwažiawę ant geležinkelio rė-gulių, žydiai užtėmyjo abgąnti

trukį; persigandęs arklys ant rė-lių sustojo ir nē žydu riksmas, nē snogiai negalėjo priwersti traukti nuo rėlio wežimą. Naktis buwo tamai, todėl nē trukio wežėjus ne-matė žydu wežimelio sustojusio ant kelio, waziawo tiesiog ir lokomotywa sudawę į wežimą, jis sudawė, o žydu iszmetė ant kelio. Trukio ratai Owsejui Len-kowskui nupjowė abi koji, tas czia jau pesimirė; broliai Faiwel ir Judel Raisinai teipogi mirti-nai sumankyti, du gi kiti iszliko neužgauti.

Nusudyjo maskolizską kulturos nesziotoją.

Pranezėme mes sawo laike apie bjaurius darbus Tauragės mokslainės mokintojau, Dubliko, kurisai sužagė wisas didesnees jam ant mokainimo pawestas mer-gaites. Užtai pateko nabagas po sudu, sudas nusudyjo ji ant 10 metų prie sunkių darbų (į kartogą) Siberijoj. Wiskas, radosi, tuom ir pasibagė, bet kas atlygins bai-siai nuskriaustoms mergaitėms, aukoms kwailų, carų užtwirtintų, tiesų, pagal kurias tikt pasileidę maskoliai gal but Lietuwos waių mokintoja's.

Sugriebė wagilių.

Mieste Liepojuje, Latwijoj, dar tamsoj rytmetelij, sargas užtėmyjo staciatikiškąj cerkwėj ant Sira-tinės ul. žiburį, kuris paskui umai užgeso; kadangi cerkwė buwo užrakta, todėl tuojaus suprato, kad widuryj turi but wagilius. Parbėgo namon, prisikėlė sawo pageibininką, pagriebė rewolwerį ir cerkwės raktus, atėjo į cerkwę. Jėjo į widų ir užrakino duris. Czia tuojaus užtėmyjo, kad pin-ginės dežės buwo atplėstos, daug daigtų nuo altoriaus prapuolė, wynas buwo iszgertas, komunijos duonutės suwalygtos. Po ilgų jieszkujimų užtkio wagilių pasi-lėpusį po trepais. Kada jis pajuto esąs surastu, iszstraukė peilį ir su juom rengėsi szokti ant sargo, bet tasai paleido isz rewolwrio szuwį ir pasowė wagilių į koję, pasawtų jau suriszo. Wagiliu pasirodė pubėgs kareiwis isz wietinės twirtynės, teipogi mas-kolius.

Malda Lenkijos ir Lietuwos mokslainėse.

Ilgai wietiniai caro tarnai prizinasi įwėdimui paskuti-nio Mikalojaus įsakymo kaslink da-leidimo melstiesi ne maskoliams mokitiniamis baigiant ir prade-dant mokslą. Dabar tas klaušymas galutinai iszrisztas ne tikt kas-link pacios maldos, bet ir kaslink kalbos, kokią reikia prie maldos wartoti. "Warszawskij Dniewnik" praneza, kad mokslainių už-wezdoms Lenkijoj likosi jau į-sakyta, idant waiikai krikščio-niszkų tikėjimų, pradant dienos mokslą ir ji baigiant, kalbėtu mal-da teip, kaip liepia kiekwieno ti-kėjimas; kaslink gi kalbos, pasak-tyta, kad staciatikiškai priwalo kalbėti maldą maskolizkai, lenk-ai katalikai—lietuwiszkai, liu-teronai—woksizkai arba masko-lizskai. Kaslink gi Kauno, Wil-niaus ir Grodno gub., czia kati-kams įsakyta kalbėti maldą loty-niskai, kurios juk waiikai prad-inių mokslainių ne suprast.

Komijos ant isztirimo kodėl Lietuwos platinas woksizska kolonizacija ir kodėl iszelna lietuwiai?

Maskolizskas randas užsimanė dabar isztirti priezastis, kurių dėl Lietuwos iszplatino woksizska kolonizacija ir kodėl pakilo lietu-wių iszeiwystė į swetimas krasztus? Ant isztirimo ty klau-symų likosi paskirta tam tikra komisija. Jeigu maskolizski wiso galingi biurokratai daugias tu rėtu proto, tai ir be komisijų ži-notu kodėl woksizkų kolonijos platinasi ir kodėl lietuwiai krau-

stosi į kitus krasztus: keliasi jie swetur ant iszsiluosawimo nuo maskolij urėdninkų persekiojimų, jų gi apieštas wietas užima woksizkai, kurių maskoliai teip per-sekioti ir spausiti ne drysta.

Prusų lietuwiai prieš rinkimus.

Prusų lietuwiai tawo jau dirwų ateinanties pasiuntinių rinki-mams. Ant susirinkimo atlikto mieste Rusnyje nutarė jie ant ateinančių rinkimų ne balsuoti jau už woksizkų konserwatwų kandidatatus, kadangi tie, nors lietu-wių balsais iszrinkti, dar niekada neužtarė už lietu-wių reika-lus; woksizciniai konserwatwai, susidedanti ir Prusų Lietuwos dwarponų, woksizkų urėdninkų, pastorių, wisada pasirodė lietu-wių priešais. Todėl musų broliai nu-tarė ne eiti daugias isz wien su sawo priešais, bet wisur statyti sawo kandidatus. Lietuwiai pasi-tiki laimėti keliuose ap-skrisciuose, tengi, kur iszrinkimas lietu-wio kandidato ne galimas, atiduoti sawo balsus tų partijų kandidatams, kurios kariauja už žmonių tiesas. Isz to negalima numanyti, kokias partijas lietu-wiai laiko už kariaujančias už žmonių tiesas: progresistus ar socialistus? Teip wieni, kaip ir kiti mažesni yra musų priešai negu konserwatwai ir rando kandidatai, todėl muszizkiems prideritu permias susitarti su aniedwim partijom.

Apwogė rando degtinės pardawinyčia.

Wilniuje, 26 Lapkricio, į ran-do degtinės pardawinyčia ant Poplawų ulyczos naktyj įskrau-stė wagiliai, paėmė 600 rublij pinigų ir kelias deszimtis stiklinių degtinės ir su wisokuo pabėgo. Wagiliai į pardawinyčia pri-sigriebė per kiemą, iszmuszę dwi-gubus langus ir per atidarytą paskui langą įskraustė į widų.

Ant užlaikymo katalikiszkų kunigų Maskolijoj randas ant ateinančių metų paskiria 1522857 rublij, ant liuteroniszkų ir kal-wywiszkų pastorių 118629 rublij, mahometoniszkų mullų 50000 rublij ir ant armenų-gregorijo-niszkų kunigų 14204 rublij.

Lietuwiai Pietinėj Afrikoj.

Iszeiwystė lietu-wių į Pietinę Afriką nepasilowė, kiek duodasi girdėti, kauniskiai dar wis ten kelija. Lenkizskas laikraštis, "Gazeta Handlowo-Geograficzna" praneza, buk Johannsburgje yra apie 300 lietu-wių isz Kauno gub.; daugiausiai tarp jų yra amatininkų ir paprastų darbininkų; kaip kiti užsiima prekyba, yra czia diktaai lietu-wių užlaikomu waglinyzių. Seniaus turėjo jie gėrą pelną isz pardawinėjimo degtinės kaframs, bet dabar tas likosi uždrausta. Transwailiuj dabar darbo nėra, daugelis lietu-wų iszekliawo szal-lyn, kiti gi skundžiasi, kad ne-turi už ką iszwažiuoti; dar kiti pasisamdė farmas, bet ir ant jų wargę kenczia, kadangi daugu-mui truksta pinigų ant husipirki-mo seklos, naminių gywulių ir padarų. Padarai czia neiszpasaky-tai brangus, pawiekian, už pa-prastą wežimą, už kokį Lietuwos daugiausiai reikia užmokėti 60 rubl., czia reikia mokėti 60 swarų sterlingų arba 300 doliarų. Jeigu farmeriai pasisekt surinkti gėrai laukų waisius, turi szj to didelį pelną, kadangi wisą gal brandą lietu-wių parduoti: už awižų punda užmoka 18 szilingų, taigi netoli 8 rublių, bulwijų maiszlis kasztuo-wa 15 dol. Mieste Johannsburgje turi geriausia lietuwiszką wagli-nyzią—lietu-wys Bruzgulis, kurį lanko ne tikt lietu-wiai ir lenkai, bet ir angljonai; walganti pas ji moka ant mėnesio po 5 swarus sterlingus, arba 25 dol.

Kalėdos ir Nauji Metal namieje.

Įdant žmonės, turinti savo užsiėmimus kituose miestuose, galėtu sūvesti Kalėdas ir Naujus Metus namieje, Nickel Plate geležinkelio pardavėnės tiketus ir visas puses už vertę pusantros fėros į abi puses. Tiketus pardavėnės Grudžio 24, 25 ir 30 ir sausio 1, 1898. Tie tiketai bus geri ant sugrįžimo iki 4 dienai sausio.

Studentai, kurie parodys savo kredencijas, teipogi gaus tiketus už sumažintą prekę, jų tiketai bus geri ant sugrįžimo iki 11 dienai sausio, 1898.

Dėl geresnės informacijos atsisaukit pas p. J. Y. Calahan, Generalizkų Agentą, 111 Adams St. Chicago, Ill. arba pas H. Thorne C. P. & T. A.

(34-12)

Jeigu jautini neuvelkite, imkite CASCAR 2578, o laisvąją taurę, už 10 ir 20c.

Isz Amerikos.

Bjauri žmogžudystė.

WESSON, MIS. Ant vienos farmos Simpson pavietij, 20 mylių nuo Wesson, likosi papildyta bjauri žmogžudystė. Farmeris Brown Smith, sunus buvusio kongresmano, Edwardo Smitho, iszwaziawo į miestą su visokiais reikalais; namieje ant farmos pasilikio jo pati su 5 vaikų. Kada jis sugrįžo isz miesto, rado ant grindų kraują baloje gulintį, su perpjautomis gerklėmis, pačią ir vaikus. Susaukė jis kaimynus, kurie suėjo pas Smitha. Isz syk nieks negalėjo numanyti, kas čia, tą bjaurią žmogžudystę papildė, bet wiena isz Smitho mergaizių, kurią laikė už negyva, netikėtai atsigavo ir ji papasakojo, kad žmogžudys yra užėjęs pas juos negras, kurį teip aiszkiai aprasė, kad pasilikio ji suimti. Sferias Thompson, isz Capiak County, su sunimis iszkeliawo žmogžudžio negro gaudyti ir ji jau sugavo.

Pawojinga migla.

Laikė tirsztos miglos New Yorke, pereitą petnyčią atsitiko keletas nelaimių. Ant 2 ave. kybančio geležinkelio linijos, ties 103 ul., susimusė du priesais bėgančiai trukai. Trukio peckurys O'Brien likosi mirtinai apkalutas, du pasażieriai apkaluti sunkiai. Ant geležinkelio 6 ave. atsitiko panaszus atsitikimas, prie ko trukio maszinista sunkiai likosi apkalutas.

Ant East River susimusė du garlaiviai, ant laimės wienok abudu iszklio nuo paskendimo.

Du pasażierų kilnojimui laivai, prie iplaukimo ant Cortland str. pilni pasażierių, smarkiai susimusė, ant laimės wienok tarp pasażierių nepasirodė sunkiai apkaluti.

Lynczawo konstableri.

Fort Smith, Ark. Konstableri James Murray, isz miestelio Jenny Lind, pereitos nedėlios diena atėjo į Bonanza suarszutuotį kalnakasį, Grantą Mc Broom ir isztikro į suarszutuotį, apie pusianaktį grįžo atgal į Jenny Lind, bet jau nesugrįžo, tikt ant rytojau rado jo kūną netoli kelio. Ant karklo buvo ženklas nuo wirwės, matomai buvo pakartas, rankos buvo surisztos, kūnas suarszutuoties. Nėra abejonės, kad draugai Mc Broomo jį lynczawo. Mc Brooma suarszutuotį. Kalnakasiai kastynių Bonanza prisipažino, kad jie lynczawo konstableri Murray. Praszė jie waldžiomis, kad teip kaip konstableri, priims jie kiekwieng urėdinką, kurisai ateitu juos suarszutuoti. Turi jie užtektinai dinamito, su kuriuom pasirėngę yra iszgriauti kastynės. Sferias apsiatė su sawo žmonėmis kastynės ir sten-giasi perkabėti darbininkus, idant jie pasiduotu. Kaip sako, prie lynczawimo konstablerio emė dalywumą 300 darbininkų.

Daugybė žmonių rengiasi in Alaską.

DENVER, COL. Atkako čia John Francis, agentas Burlington geležinkelio. Pasakoją jis, kad ant ateinančio pavasario isz wisų Suwienytų Wieszpatsyzių szetų mažiausiai 50000 žmonių rengiasi į Alaską. Žinoma, ne wisi isz iszsiengusių pasiekę

Klondike, kadangi tarp jų didelis nuosimtis rengiasi be atsakančio apsirokawymo, neturėdami užtektinai pinigų. Wisi geležinkeliai tiki isz to turėti gerą pelną. Skaitlius garlawių, ant nuvežimo tos daugybės žmonių į Alaską, bus teipogi padidintas.

Prekiauja su amerikonszkoms ukesystes popieroms.

Generalizskas ateiwų užweizdos komisorius, Powderly, praszė New Yorko kamisoriui Fitch'e, kad nuo amerikonszko pasiauninio Ryne atėjo žinios, buk Italijoj pradėjo platintiesi prekyta su netikroms amerikonszkoms ukėystės popieroms ir su joms paskui į Amerikos portus atkan-ka ir toki ateiwiai, kokiems, pagal esančias tiesas, atkakkti ne daleista. Todėl Powderly praszė atkan-kančizius su amerikonszkoms ukėystės popieroms įleiti tikt per sitikrinus, kad tos popieros yra tikros.

Nelaimingas atsitikimas.

MILWAUKEE, WIS. Wiena trioba Illinois Steel Company dirbtuwų, Bay View, sugriawo ir užbėrė 20 darbininkų. Subėgė kiti darbininkai griebėsi gelbėjimo ir jiems pasisekė užgriuwusius isztraukti dar gyvus; tikt du darbininkai buvo sunkiai, gal mirtinai apkaluti.

Sutare namus padegti.

INDIANAPOLIS, IA. Pasileidurių mergaizių pataisymo namuose szto Indianos susekė ten patalpintų mergaizių sukabij: jos sutarė padegti namus, pasitikėdamos, prie sumizimmo, rasti progą isztrukti. Wadowė ir užmanytoja tuo darbo buvo 16 metų mergaitė. Sukabij susekė netikėtai, radę mergaizių miegstubę rąstą, kuriame buvo wisas pliamas apraszys.

Gerymas ir rukymas Suwienytose Wieszpatsyzių.

Ant wiso ploto Suwienytų Wieszpatsyzių sziaurinės Amerikos skaitlius leisių iszdotų ant laikymo salinių, suliginant su pereitais metais, sz metą ant 10 340 mažesnis: pereitą metą buvo salinių 216318, sz metą gi tikt 206108, isz tų gi 11074 pardawinėja tikt alų. Daugiausiai karčiziumų yra New Yorko szteto, nes 32990, Illinoisje 17339, Ohio 14849, Pennsilwanijoj 14519. Kalifornijoj 12767; mažiausiai gi Alaskoj, nes tikt 147, Indijonų teritorijoj tikt 13. Cigarų szj metą surukė Amerikoj 4036169097, taigi imant tikt wryszkus Suwienytų Wieszpatsyzių gywentojus, iszpuola po 200 cigarų ant kiekwiemo wryszkio. Suliginant su pereitais metais, skaitlius surukytų cigarų szj metą ant 172784705 mažesnis negu pereitą metą. Taigi mat lygiai girtuoklystė, kaip ir rukymas Amerikoj mažinasi. Kasžin ar teip yra ir tarp musizkųjų?

Priklaus padėjimas.

SAN FRANCISCO. Katilų dirbėjas, Nichols Purcell, nusileido į kambarį garlawio "Wellington" ant jo pataisymo; tuom tarpu apsačioj pakurė net szesiose ugnawtėse ugnį. Purcell sėdėjo ant kėrytojau rado jo kūną netoli kelio. Ant karklo buvo ženklas nuo wirwės, matomai buvo pakartas, rankos buvo surisztos, kūnas suarszutuoties. Nėra abejonės, kad draugai Mc Broomo jį lynczawo. Mc Brooma suarszutuotį. Kalnakasiai kastynių Bonanza prisipažino, kad jie lynczawo konstableri Murray. Praszė jie waldžiomis, kad teip kaip konstableri, priims jie kiekwieng urėdinką, kurisai ateitu juos suarszutuoti. Turi jie užtektinai dinamito, su kuriuom pasirėngę yra iszgriauti kastynės. Sferias apsiatė su sawo žmonėmis kastynės ir sten-giasi perkabėti darbininkus, idant jie pasiduotu. Kaip sako, prie lynczawimo konstablerio emė dalywumą 300 darbininkų.

Swetintaučiai New Yorke.

Pagal paskutinį žmonių skaitymą didžiojo miesto New Yorko, ant 3½ milijonų jo gywentojų, yra 1189054 užgimę sweturi, taigi ne Amerikoj, gimusių gi čia, bet nuo ne amerikony tikt swetintaučių tėwų yra 936876. Taigi isz wiso yra čia 2126030 swetintaučių; jeigu užgriebti dar tolesnę gentkartę, tai skaitlius swetintaučių bus dar didesnis. Anglijonų yra 83950, airių 360759, wokiecių 40182, ateiwų isz Austrijos 35154, szwedų 36232, ateiwų isz Maskolijos, taigi lenkų, lietuwų, maskolizkų žydų 62273, italijonų 61214. Nuo aizrskų tėwų yra

čia gimusių 353880, nuo wokiezų 356974, waikų maskolizskų ateiwų yra 23885, italizskų 31841. Jeigu wisur toks nuosimtis swetinių ateiwų, tai iszpultu, kad Amerikoj nėra nė 20000000 tikrų amerikony.

Didelis gaisras.

PHILADELPHIA, PA. Pereitos subatos wakarp, apie 10 wal., užsidedę nuo apszizos dideli ant 6 lubų namai, po nr. 809-811 Chestnut ulycizis, kuriuose tilpo diwonų dirbtuwė ir pardawyn-cizios Johno & Jameso Dobsono; nuo čia ugnis užgriebė ir kaimi-nystoj stowincias triobas. Blėdę ugnies padarytą skaito ant 800000 dol.

Cedar Rapids, Ia. Sudėgę čia dideli gazuikų dirbtuwė; prie to pawojingai apdegė du darbininkai.

Žydai Suwienytose Wieszpatsyzių.

Iszleista paskutini knygutė "American Jewish Historical Society" patalpino straipsnį apie skaitlių žydų Suwienytose Wieszpatsyzių. Isz to raszto matyt, kad 1812 m. New Yorko uow isz wiso 350 žydų, Pennsilwanijoj 100 žydizskų szeimynų, pietinėj Karolinėj buvo jų 1000 galwų, Richmond 30 szeimynų, tai ir wiskas, arba kitaip sakant, ne daugiau 2000 galwų. 1818 m. buvo jų jau 3000, 1826 m. jau 5000; keturioliką metų wėliaus, pagal "American Almanac", 15 000; 8 metus skaitlius jų pasidaugino ant 35000 teip, kad 1848 m. buvo jau 50000. Pirmutinį žydų suskaitymą Suwienytose Wieszpatsyzių atliko žydizski walszcziai ir 1877 m., ant susiawiuomo delegatų Philadelphia, buvo apgarsytos surinktos dele-gatų žinios; pasirodė, kad buvo jau Amerikoj žydų 189756. Da-bar gi čia yra jų 937000. Daugiau-siai jų yra New Yorko szteto, nes 350000; Pennsilwanijoj ir Illinois yra po 85000 žydų.

† Pereitos nedėlios rytą, mieste Canton, Oh., pasimirė motina Amerikos prezidento, Mc Kinleyo.

Pamęgę dešimt CASCARETS už 10c, gerasiausia sutuliojta plaučiai ir wisi wdiruoi.

Isz darbo lauko.

† Pereitą sanwaite Suwienytose Wieszpatsyzių buvo isz wiso 312 nusibankrutinimų ant \$7617240, ant wisiokių dirbtuwų iszpuola tikt \$739420. Pereitą metą, tą pačią sanwaite, buvo isz wiso 380 nusibankrutinimų. Jono agentura pra esza apie tolesnį gerinimasi darbo salnygų, ji tiki, kad prasidedant naujims metams salnygos tos bus dar geresnės. Pakilo werte wisiokių Amerikos akcių; kwieczių prekės pškilo iki 1 d. 9c. už buselį. Pasidaugino reikalawimas wilnonių iszdribimų, teposgi geležies, plieno ir wisiokių isz jų iszdribimų, ypacz gi geležinkeliams szėnių; wagonų, dirbtuwės padarė kontr.ktus ant padirbimo 5000 wagonų.

† Chicago. Apsiawimų dirbtuwė Vancoc & Joneso, mieste West Pullman, nusprendė prieds, darbo priimti tikt darbininkus neriozineizskius į unijas, kadangi tie jo pasigandėnti tokiu užmokėniu, koki dirbtuwų sawininkui palankia pasulyti. Dwi sanwaite atgal, tos dirbtuwės tapo uždarytos, ant dwiejų sawinazių. Kada wienok dabar darbininkai atėjo darsižinoti, nuo kada darbas prasi-dūs, dirbtuwų sawininkai pareika-lawo, idant darbininkai pasitrauk-ta isz unijų, kitaip darbo ne-gaus. Tikt keli darbininkai ant to reikalawymo sutiko.

† STREATER, ILL. Sztraikas czianyszkųjų kalnakasių pasi-baigė. Darbo wėdėjį Chicago, Wilmington & Vermillion Coal Company kastynių sutiko ant darbininkų reikalawino, taigi pažadėjo mokėti po 64c už toną iszkastų anglių brutto. Star Coal Company teposgi susitaikė su sawo darbininkais. Todėl kalnakasių sztraika Illinoisiaus kastynėse galima dabar už pasi-baigusių laikyti; 5000 darbininkų grįžta prie darbo.

† DENVER, COL. Netoli Black Hawk, Col. surado metaliaus uranijaus plotus, ant kurių bus

paręngtos kastynės. Prancuzizsk-rando agentai padarė jau kontraktus, Prancuzija pasidada wisp iszkastą metalų palimti, kurisai reikalingas ant sukietinimo lie-jumų kanuolių.

† Chicago. "City Railway Co" praszalina tarnaujancius prigulin-cizius į uniją arba tikt kokiū nors budą į romancizius. Nuo linijos Cottage Grove ave. praszalino 16 konduktorių tikt užtai, kad tie prigulėjo prie tweriamos uni-jos ir isz jos pasitraukti ne norė-jo.

† Creede, Col. Pradedant nuo 1 d. Grudžio, uždarbis kalnakasių wietinių kastynių likosi pa-keltas nuo \$2.50 ant 3 dol. ant dienos. Tas ateitiko isz geros kastynių sawininkų walios, isz darbininkų pusės nė jokio reikalawimo ne buvo.

CASCARETS sudrutina kepenis, inkstus ir pilwa. Niekad nekauda. 10c.

ISZ Lietuwizskų dirwu

Kiekwiengą apsiereizskimą gimdo atsakančios priezastys.

Geras ir teisingas daktaras, ne sirupinantis apie padidintą aptiekoriaus pelno, bet geidžiantis ligonį iszgydyti, pirmiausiai stengiasi susekti ligos priezastį, o susekę, ją praszalina. Kaip pawieni žmonės ipuola į ligą, teipjau ir ji ipuola ir czielos tautos ir tai ne tikt į kunizską, bet ir į dwaizską; ligos tokios silpnina wisp tautos organizmą, ant galo nustumia į nuopolią ir į prapultį. Mes teipogi užtėmyjame swarbiausias lietuwizskas ligas, mūsų laikrascziai tankiai ant jų nurodo, ragina brolius ant jų atsikratyti, bet pasekėmė to raginimo ne matyt, kadangi nieks nesirupina apie praszalinimą priezastžių gimdancizų ligą. Mūsų raszėjai galistauja, kad tarp mus nėra wienybės, so-lidarizskumo, kad tarp mus pla-tiniasi girtuoklystės ir paleistu-wystės labiau negu tarp kitų, nurodo ant skurdulingo mūsų gyvenimo, ant tamsumo mūsų bro-lių, rugojame, kad daugelis ne-brangina sawo prigimtos kalbos. Mokiname iszsižadėti pikty pa-procių, raginame prie meilės sawo prigimtos kalbos. Raginimai tie dailius ir graudus, bet wien su jais neiszygydysime mūsų tam-sių brolių, kol ne bus praszalintos priezastys tas ligas gimdancizos. Jeigu tarp mus nėra sutikimo ir solidarizskumo, tai tikt todėl, kad mes prie to ne mokame pa-traukti tamšenių brolių, net mūsų wadowų, nors karstai prie wienybės ragina, bet pat's ne paliauja siundę prieszk tikotias tu-rincizius nuomones; wieni siundo prieszk bediewids, tie wėl atmoka tuom pacziu siunddami ant diawotumo mokintojų. Siundy-mai tie ir padaro isz waikų wienos motinos neužkenciziancias partijas, jie padirba bediewids ir diawotus. Norime, idant wienybės tarp mus užgimtų, paliauk-tume wieni prieszk kitus siunde, o susetikimai, nors ne tuojau, bet wisgi ant galo turės iszdilti. Jeigu mes tamsus, neapszwiesti, tai tikt todėl, kad apsiszwiesti ne norime, kad norincizius ant tos diawos pasidarbuoti mes pats stabdo-me ir grasiname kaip įmanydami; jeigu neapszwiesti, nesuprantanti naudos apszwietimo tą daro, tai dar nežingėdu, bet priesztarawidus, nupeikimus, perserėgijimus mēto ir wadinanti sawę tautos wadowais. Dirbkime tikt su no-ra, isz wien ant apszwietimo tam-sių sawo brolių, o su laiku isznyks tarp mus tam-sybė, apszwietę igysime geresnę garbę, su apszwietimu pamylėsim sawo prigimtą kalbą; isznyks ir girtuok-lystė. Szgindim mūsų broliai girtuokliauja todėl, kad jiems nieks nieko geresnio ent pasiraminimo, ant praleidimo laiko ne suteikia. Skurstame mes, darbą mums wis sunkiaus gauti, jo fieszkodami pas swetimus, priwersti esame moky-tiesi swetimą kalbą, musizski gi darbininkai naudos ne at-garabina. Twerkime todėl pats darbo wietas, o tasyk reikalin-ga bus mūsų darbininkai jo pri-gimta kalbą, ji suteiks jam nau-ą, todėl jos negalės iszsižadėti.

Kaip tą galime atlikti, geriausiai parodė Bostono lietuwizski kriau-traktus. Jungkimes į krawę, rengi-me dirbtuwes ir pardawincizias, o pakelsime sawę į materijalizską. Ant to nė tiek pinigų ne reiks, kiek mūsų broliai salinuose praleidžia.

Isz Brockton, Mass.

Pas mus iki szio ne buvo sal-nygų, jeigu kas isz mūsų brolių turėjo troskalį ir norėjo pasi-gerti, tai turėjo gėrymus pasi-gabenti isz Bostono. Szj metą pasibaigė laikas salinių prieszi-ko bulmistro, 7 d. Grudžio atsibawo rinkimai ir į bu-mistrus pateko szinkorių draugas, Henry E. Garfield ir tai tikt dau-gumu 20 balsų. Isz to girdėt tarp girtuoklių didelis džiaug-smas, laukia jie dabar atidarymo salinių. Žinoma, jie pikcziausiai atsilieps ant palinkusių prie girtuoklystės lietuwų. Jau dabar, nors salinių dar nėra, jie girtuoklystės paskendę, ne reikia jiems prie nieko prigulėti, iszny-ko wisi geri užmanymai, poli-tizsko klubių jau nėra, susitw-rusio čia Szwento Rocho drau-gystės likosi tikt wardas. Sun-ku suprasti, kodėl mēs nieko gėro nė sau, nė wisuomenei ne darome, mus jau pralenkė net ir lenkai, mes wien piktais darbais duodame sawę pažinti.

CASCARETS sudrutina kepenis, inkstus ir pilwa. Niekad nekauda. 10c.

ISZ Lietuwizskų dirwu

Kiekwiengą apsiereizskimą gimdo atsakančios priezastys.

Geras ir teisingas daktaras, ne sirupinantis apie padidintą aptiekoriaus pelno, bet geidžiantis ligonį iszgydyti, pirmiausiai stengiasi susekti ligos priezastį, o susekę, ją praszalina. Kaip pawieni žmonės ipuola į ligą, teipjau ir ji ipuola ir czielos tautos ir tai ne tikt į kunizską, bet ir į dwaizską; ligos tokios silpnina wisp tautos organizmą, ant galo nustumia į nuopolią ir į prapultį. Mes teipogi užtėmyjame swarbiausias lietuwizskas ligas, mūsų laikrascziai tankiai ant jų nurodo, ragina brolius ant jų atsikratyti, bet pasekėmė to raginimo ne matyt, kadangi nieks nesirupina apie praszalinimą priezastžių gimdancizų ligą. Mūsų raszėjai galistauja, kad tarp mus nėra wienybės, so-lidarizskumo, kad tarp mus pla-tiniasi girtuoklystės ir paleistu-wystės labiau negu tarp kitų, nurodo ant skurdulingo mūsų gyvenimo, ant tamsumo mūsų bro-lių, rugojame, kad daugelis ne-brangina sawo prigimtos kalbos. Mokiname iszsižadėti pikty pa-procių, raginame prie meilės sawo prigimtos kalbos. Raginimai tie dailius ir graudus, bet wien su jais neiszygydysime mūsų tam-sių brolių, kol ne bus praszalintos priezastys tas ligas gimdancizos. Jeigu tarp mus nėra sutikimo ir solidarizskumo, tai tikt todėl, kad mes prie to ne mokame pa-traukti tamšenių brolių, net mūsų wadowų, nors karstai prie wienybės ragina, bet pat's ne paliauja siundę prieszk tikotias tu-rincizius nuomones; wieni siundo prieszk bediewids, tie wėl atmoka tuom pacziu siunddami ant diawotumo mokintojų. Siundy-mai tie ir padaro isz waikų wienos motinos neužkenciziancias partijas, jie padirba bediewids ir diawotus. Norime, idant wienybės tarp mus užgimtų, paliauk-tume wieni prieszk kitus siunde, o susetikimai, nors ne tuojau, bet wisgi ant galo turės iszdilti. Jeigu mes tamsus, neapszwiesti, tai tikt todėl, kad apsiszwiesti ne norime, kad norincizius ant tos diawos pasidarbuoti mes pats stabdo-me ir grasiname kaip įmanydami; jeigu neapszwiesti, nesuprantanti naudos apszwietimo tą daro, tai dar nežingėdu, bet priesztarawidus, nupeikimus, perserėgijimus mēto ir wadinanti sawę tautos wadowais. Dirbkime tikt su no-ra, isz wien ant apszwietimo tam-sių sawo brolių, o su laiku isznyks tarp mus tam-sybė, apszwietę igysime geresnę garbę, su apszwietimu pamylėsim sawo prigimtą kalbą; isznyks ir girtuok-lystė. Szgindim mūsų broliai girtuokliauja todėl, kad jiems nieks nieko geresnio ent pasiraminimo, ant praleidimo laiko ne suteikia. Skurstame mes, darbą mums wis sunkiaus gauti, jo fieszkodami pas swetimus, priwersti esame moky-tiesi swetimą kalbą, musizski gi darbininkai naudos ne at-garabina. Twerkime todėl pats darbo wietas, o tasyk reikalin-ga bus mūsų darbininkai jo pri-gimta kalbą, ji suteiks jam nau-ą, todėl jos negalės iszsižadėti.

Iszmintingas Bostono kriauczizų darbas.

Rodosi, bawo praszata "Saulė" apie szio rudenio Bostono lietu-wių kriauczizų sztraiką, bet kas link pabaigos to sztraiko, nė wieno laikrasczių ne atsitiko jų pabaigos apraszymo matyti. Todėl pasiryžau iszaiszkinti, jog niekada dar sztraikai ne pasibaigė teip gerai ir iszmintingai, kaip szjų metiniai, jie iszėjo ant labo darbi-nių lietuwizskų kriauczizų. Mat atsi-rado isz tų paczių darbininkų iszmintingiesi ir parodė kelį ki-tiems, tardami: kam čia mums dirbti dėl kontraktierių, kadangi mes ir turime tokias jau galwas kaip ir kontraktieriai ir mums geriems amatininkams gėda sztraikuoti prieszk "kalwius". Teisybė, Bostone isz kontraktie-rių yra tikri kalwiai, o ne kriau-ciziai: ir naudodamiesi isz neis-zmintingumo darbininkų, sukwė sau gerą pinigą. Taigi darbininkai, gerai apsarwę, sumetė po kelis doliarus ir nusipirko kriauczizską dirbtuwę (po No. 40 Kneeland str., Boston) \$1000 wertes ir tai kuopai dawė wardą "Lithuanian Cooperative Tailoring Association", ant ko iszėmė ant szeto Massachusetts czarterj No. 7436 ir jau apie szesziuos nedėlios, kaip ta kuopa laimingai darbuojasi, nors wisi kontraktieriai, o ypacz "kalwiai", tam naujam užmany-mui labai prieszingi, kadangi pir-ma rukė cigarus po 10c. dabar turi pasigandėnti 4c. Jie wiso kiais budais mėgina tą užmany-mą sunaikinti, samdė boimerius, kad tuos kuopinkius sumuszi, bet pats tie boimerai po tam turėjo nakwoti ant policijos stacijų; ejo į "Ware Houses" ir wisiap lojo, bet tikt patys sau pasidarė-gėda: buvo palaikyti už mela-gius. Kaip matyt, tai jiems nepa-siseks gerai, teip kirsties su toms kuopoms, kadangi kuopos uzsieda isz kuonogeriausių ir iszmintin-giausių Bostono amatininkų kriau-cizų ir jie nuo seniai pasirėngę stumti sawus ir kitus tokius už-manymsu pryszakni. Yra jau ir ki-ta tokia kriauczizų kuopa, mažesni už pirmą, kuri ir labai paikia elgiais; trečia kriauczizska to-čia kuopa dabar pradeda twer-tiesi ir ne užligio wisi kriaucziai "kalwiai" kontraktoriai turės szalintiesi isz Bostono. Apart to, yra užmanyamas ant pacziu pa-weiklo įtaisyti prekykės namą ir jau apie 50 wyrų yra susirazę ant to, cės wisi po kokią \$10.00, iszims "dezerteri" ir pradės daryti "business" ant sawo ir wisų lietu-wių labo.

Argi tai ne būtų gerai ir gra-žiaus, jeigu mes wisi darbininkai imtumėmės ir sektume toms pa-cizioms pėdoms, kaip mūsų broliai bostoniečiai? Mums ne reiktu dirbti ant surinkimo lobio kam kitam, dirbtume už geras algas, lygias algoms kitų darbininkų ir apart to dalytumėmės už-darbiu tarp sawęs. Tikt tokiais

Philadelphios lenkiszkas laik-rasztis "Patriota" paduoda, buk Caledonia Hallej atsibawo slawisz-kių tautų mitingas; ant kurio, apart slawų, buvo ir lietuwiai; nebuwu ant to tikt lenkų. Ka-nutarė ant to mitingo, lenkiszkas laikrasztis ne paduoda.

Kiekwiengas tarp sako: CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tai stebuklingasios girtiesio szio gaudys, iszra-dimono, turi gardų smoka, gryo lagadnė ir ultra likutis, krepelis, pilvų ir czystų, wisp slawų, praszalina perszaltus gryo, galwas skaudėjimą, druzg ir ukietėjimą wdiruoi. Prie dūdiuog C. C. czystis, 10, 25, 50 centu. Randasi wiose aptiekose ir iszgydyng gwa-ntuotuo.

Laikas atsibusti.

Zmogus, kurs neskaito nė jokio laikrasczio, yra nuo amerikony ir kitų apszwiestų žmonių paskaitytas už gywuį. Apzwiestas swietas szalinas nuo tokio žmo-gaus isz tolo ir nenori su juom nė jokiu reikalų turėti, bosai ir darb-dawiai tokius žmonis, kurie ne skaito laikrasczių, nenori į dar-bus priimti. Taigi ar ne laikas jau būtų mums atsibusti ir imtiesi už skaitymo, idant galėtume nors kiek apszwiesti, ir pasimokyti žmonizskumo, idant nesibaidytų mūsų swetimi žmonės ir ne-stumdytų daugiaus kaipo newer-ciausius sutwėrimus ant ewieto. Užsiraszykite "Lietuvą", o skai-tydami ją su atyda, apszwiesite, iszmoksitate žmonizskumo, o kada moksėsite žmonizskai elgtiesi, busi-te nuo swieto godojami ir wisi bus jusų draugai.

Laikrasztis "Lietuva" kasztuo-ja ant metų tik \$2.00, o kas abu doliaru ant syk užsimoka, gaus už 50c. knygėlę downų. Knygėlę gali iszsiirinkti sau isz mūsų Katalogo, kas kokią nori. Kas deturi mūsų Katalogo, te-gul atsizaukia, o prisiųsime dy-kui.

Pinigus galite prisiųsti regi-struotose gramotose, arba per mo-ney orderj arba czeki, kaip kam geriau. Prisiųsdami pinigų uždekitė sitokį adresą: A. OLSZEWSKIS, Sub Sta. No. 60., Chicago, Ill.

tai darbas mes galėsim sudru-tinti ir pagerinti sziadieninį mūsų darbininkų stowį. Mes geistume, idant wisi lietuwiai kituose mies-tuose, o ypacz New Yorko kriau-ciziai, imtu nuo musizskųjų pa-weiklą ir kaip tikt galėdami nai-kintu kontraktierius isz sawo tar-po, o tada pamatytu, jog jiems yra lengwiau, nes kontraktoriai stowinti tarpe "Ware House" ir darbininkų yra lupikai ir plėzi-kais lobio paskutinių. Už sutwė-rimą tų kuopų didžiausia padėka pripuola pp. Antanui Juszkauc-kui, Jonui Jaksczui ir už jo parė-mimą—K. Leliasziui.

Wincas Liepinas.

Baltimorės lietuwizska wakarini mokslainė.

"Kardas" praszata, kad isz pradžių į parengtą Baltimorėj wieszą wakarinę lietuwizską mok-slainę atsiszaukė mažai norin-cizų pasimokyti, dabar gi skait-lius tokių teip pasidaugino, kad wryai užima jau du ruimi ir tai ne wisi gal patilpti; žada wy-rams duoti net treczią ruimą. Merginų szj metą lanko mokslai-nę ant 20 daugiaus negu pereitą metą. Besimokinanti gausa popierą ir knigas dykai. Wieta mokintojus gawo lietuwys Bace-wyczius. Jeigu lietuwiai su tokiu jau noru trauks ir toliaus prie apszwietimo, tai gal bus gali-ma Baltimorėj iszgauti grynai lietuwizską wieszą mokslainę.

Rado ženklą seniai atlik-tos žmogžudystės.

Netoli Bostono, Mas. ant sawo farmos, kurią neseniai pirkio, lie-tuwys Maucutis rado užkastus keturis negywėlius. Juos dar gali-ma buvo pažinti: persitkrino, kad tai yra kunai bernų, kurie tarnawo pas sęg tos farmos sawininkę, Klara Jenson, kuri, pardawusi farmą, nežinia kur iszkeliawo. Policija, tikėdama, kad Jensonienė dėl ki-kių nors priezastžių nuždė sa-wo bernus, kaip galėdama jos wieszkio, iszsiuntė agentus į Kali-forniją, kur tiki ją surasti, kadan-gi ji ten ir pirmiausia tankiai wa-žinėdawo.

Lietuwizska skaitincizija.

"Garsas" praszata, kad She-nandoryj likosi uždėta lietuwiz-ską parapijini skaitincizija. No-rinti pasikaityti, gali ateiti tris kartus ant sawaitės. Žinoma, geistina butu, kad skaitincizija būtų atidaryta kas wakarp, bet jeigu teip ne galima, reikia pa-sigandėnti nors trimis wakarais ant sawaitės.

Slawiszkių tautų mitingas.

Philadelphios lenkiszkas laik-rasztis "Patriota" paduoda, buk Caledonia Hallej atsibawo slawisz-kių tautų mitingas; ant kurio, apart slawų, buvo ir lietuwiai; nebuwu ant to tikt lenkų. Ka-nutarė ant to mitingo, lenkiszkas laikrasztis ne paduoda.

Kiekwiengas tarp sako: CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tai stebuklingasios girtiesio szio gaudys, iszra-dimono, turi gardų smoka, gryo lagadnė ir ultra likutis, krepelis, pilvų ir czystų, wisp slawų, praszalina perszaltus gryo, galwas skaudėjimą, druzg ir ukietėjimą wdiruoi. Prie dūdiuog C. C. czystis,

ISZ WISUR.

Isz WARSZAWOS raszo: pas wien turtinga ukinija netoli Radziminio, Warszawos gub., užejo koksai jau ne jaunas vyriskis ir papasakojo, kad 20 metų atgal jis priverstas buvo apieiti savo tėvynę, bet jis jos išsivažiudamas, užkasė iš namų spatus, išsėjo į giria įjieskoti užkasto skarbo. Priešs prie wieno aržuolo, nepažįstamas sustojo ir liepė kasti, bet čia parodytoji wietoj nieko ne rado; paskui nusiwdę ukinikus toliaus ir liepė kasti po kitu aržuolu. Čia pasisekė geriausias: nukasę porą masų žemės, ukinikas užtik suradęs geležinę skrynį, pilną geltonų pinigų, kuriuos nepažįstamas pawadi- no pusimperioliu. Paėmęs wieną iš tų pinigų, nepažįstamas liepė ukinikui suni eiti į miestą, nupirkti degtinę, ką tas išspildė ir sugrįžo su degtine ir užkan- driu. Girioj „skarbo“ įjieskotojai pradėjo gerti; bėgeriant nepažį- stamas išužė ukinikui pirkti rastus pinigus po 3 rubl. už pusimperiolį, nors jie kaszoja po 7½ rubl. Ukinikas, žinoma, ne atsisakė nuo teip puikaus pelno ir tuojais namieje išmokėjo 800 rubl. Neseniai ant jomarko jis su- derėjo porą galvių ir už juos norėjo užmokėti anais aukšniais pusimperioliais, kuriuos pirkto nuo nepažįstamojo žmogaus, kaip gi wienok žmogelis nusigando, kada jam pasakė, kad tie jo pusimperioliai yra tai ne pinigai, tik kazirinių wartojamos markės neturincius nė jokios wertės. Žmogus, norėdamas daug uždirti, įkiso mat prigawėjui wisus sawo pinigus už nieką.

Maskolijoj giwena keli tuks- tanczai karaimų, kurie nors yra žydizkos kilmės, bet wisur pa- garsėję sawo teisingumų; dau- giausiai jų gywena ant Krimo, Lietuwioj diktai jų yra Tra- kuose, Wilniaus gub.; isz wiso gi Maskolijoj yra jų 23 walsz- cziai. Tauta ta wienok pradeda nykti, skaitlius jų nuolatai maži- nasi; priežastis to mažinimosi yra ta, kad daugumas karaimų ne nori apsiwisti, teipogi, kad terp jų daug daugiau yra merginų negu vyriskų, todėl tokios mer- ginos, isztekėjusios už ne karaimo vyriskio, pražusta dėl karaimis- kos tautos. Ant susiwažiwi- mo perdėtinų karaimizskų walsz- czų, atsiwusio dabar Odesoj, likosi uždirta, duoti kiekwenai karaimizskai merginai tekanczai už karaimo isz walszczių pinigų nuo 600—1000 rublių kaip kra- tų, parengti profesionalizskas mokslaines, idant jos nereikalizu- wien laukti, kol kas jas wes, bet kad galėtu pacios isz darbo užsi- laikyti, kol ne atsiras norintis wisti karaimas. Ant to miero tuojas ant to susirinkimo turtin- gesni karaimai sudėjo 100000 rublių.

Bažnytkaimių Zuckmantel, Slezijoj, policijantas suaresztawo koki twn walkioją, kurio kiesz- niuje rado į popierą swyniotus kelis szmotelius žmogaus taukų. Paklaustas, kur jis tuos taukus gawo, atsakė, kad pirkto juos nuo duobkasio už 6 kreicerus. Pa- svaustas prie tirinėjimo duobka- sys prisipažino, jo namuose rado dar daugiau žmogaus taukų, ku- rių mat jis prisirinko prie piau- styto wisokių ant kapinių atga- bentų negywenių. Pardawinėjo taukus aplinkiniams gywento- jams, kurie tiki, kad jie gydo geriausiai wisokias kuno ligas, įjieskotojų ir wagilii, kurie ti- ki, kad žwakė isz žmogaus taukų padaryta wagian tiek padaro, kad nieks isz namizskų ne pa- bunda, arba įeigu ir pabusta, tai wagiliaus ne mato.

Garsima sawo deimantų kastynėmis, mieste Kimberley, pietinėj Afrikoj, ką tik pasibaigė prowa, kuri geriausiai paro- do, ką werta yra dora baltwei- džių krikščionizskų anglizskų kolonistų. Susirinkę mat far- me- riai nusprendė iszbandyti sawo karabinus, bet kad priepastatymo celių reikėjo pridėti darbo, todėl jie sumislyjo pasinaudoti isz gywų celių: sžadę jie į einancius ke- liu negrus ir kelis isz jų užmusė. Sudas rado užmusėjus ne kaltais

ir kada juos paleido, susirinkę baltweidžiai sweekino paliuosuo- tus szirdingai. Argi todėl žingei- du, įeigu nusikrausti juodwei- džiai nesikreipia į baltweidžių sudus ir welyja piktadėjams su peiliu atlyginti.

Koksai Stormouth isz Lon- dono, negalėdamas su sawo nu- mylėtine apsiwisti, sutarė su ja drauge nusizudyti. Paėmė nuodų, nuo kurių jo numylėtinė isztikro numirė, jis pats wienok atsiga- wo ir apledo hotelį, kuriame ant nusizudyto buvo pasisamdę kambari. Likosi jis paskui suaresz- tuotas ir pateko po sudu. Nors su- de jis iszaiszkino, kad sawo nu- mylėtinės ne wertė prie nusizudy- mo, nuodus ji pati be priewartos prarijo, likosi wienok ant nugala- binimo nusprėstas, bet ir čia ne- turėjo laimės, kadangi anglizskas widaus ministeris apkeitė pirmu- nį sudu nusprendimą ant 10 metų sunkaus kalėjimo. Mat už drausta wisur yra paciam sawę žudyti.

Wiename kaime ant upės Nar- wos, Lenkijoj, walszcziyus pra- dėjo wogti dwardonio tworas ir stulpus, prie kurių tworas buwo prikalta. Dwardonis pastatė sar- gus, bet tie, susitarę su walsz- czionimis, wogė isz wien. Dwar- onis sumislyjo kitaip wagilius susekti. Stulpuose iszgrėžė jis skyles ir į jas pribėręs parako, wėl užkalė. Rytmetį wagilii pawogė kelis stulpus. Ir kas gi? Į trečią dieną atbėgo trys u- kinikai pas pong praszyti plytu, kadangi, kaip sakėsi, naktį wel- nias peczius (kakalius) iszgro- wė. Dwardonis ne tik kad ply- tų ne dawė, bet dar apskundė i- sudą už pawogimą stulpų.

Ant Sizrano—Wazmos gele- žinkelio, netoli Jefremowo, ant bėganczio trukio nulužo aszis wieno wagono ir per tai jis isz- szkoko isz rėlių; atbėgus trukui ant tilto, iszszokęs isz rėlių wa- gonas sustojo skersai szėnių ir už- stojo kelį paskui bėgantiems, kurie sustabdyti ant syk, teip smarkiai susigrado wiens ant ki- to, kad 15 wagonu su wisu likosi sudaužytų. Prie to trukio maszi- nistas likosi ant wietos užmusz- tas, wagonų gi stabdėjas sunkiai sumankytas.

Kaime Selo Zirgon, Ufos gubernijoj, rytinėj Maskolijoj, užgimė baisus gaisras, kuris isz- naikino 172 ukes, cerkwę, walsz- cziaus kanceliariją, dwi mokslai- nes, pacztą, rando degtinės par- dawincyzių, wisus szimetinius aruoduose jawus ir sukrautą zie- ną. Kada pasirodė ugnis, ukinikai buwo lauke prie darbo, kada jie parbėgo namon, degė jau didesni kaimo dalis.

pasazierinis garlaiwys „Et- ruria“, kuris 4 d. Gruodžio isz- raulė isz New Yorko į Liverpo- lių, Anglijoj, ant oceano patiko garlaiwį „Millfield“, iszplaukusį 23 d. Lapkriczio isz Baltimorės. Paskutinis nužudė kelionėj kama- nį ir teip buwo pagadytas, kad pradėjo skęsti. „Etruria“ isziun- tė waltis ir iszgelbėjo 23 nuo jo jurinikus, tuojas paskui wisas laiwias nugrimzdo į gėlmę.

Ant geležinkelio, netoli Dombrowos, pietinėj Lenkijoj, iszsižutis su darbiniais trukis, bėgdamas per greitai, užbėgo ant slenkanczio palengwa ant tų szė- nių taworinio trukio. Susimuszi- mas buwo teip smarkus, kad trys darbininkų trukio wagonai susi- daužė. Du geležinkelio tarnai ir du darbininkai likosi sunkiai ap- kultti.

Ties stacija Szarowka, Jekatė- rinoslawo gub., pietinėj Maskoli- joj, ant stowinczio prie stacijos taworinio geležinkelio trukio už- bėgo pasazierinis. Ant pasazieri- nio trukio pacztinis, bagažinis ir keli wagonai trečios klasios li- kosu sudaužyti, keturi pasazieri- ai ir du pacztu urėdakai tapo prie- to sunkiai apkulti.

Netoli Polerno, Italijoj, wie- nam lauke iszkastame szulinyj rado keturis negywenių kunus; pas gailma dar buwo pažinti, pasirodė, kad jie prapuolę isz na- mų wėnesį atgal. Ant kunų rado miekus ženklus, kad jie pirma- liuwo nužudyti, o paskui įszli- nę į miestą.

Anglizskoj prekėjų laiwynėj yra 240000 taraujančių žmo- nių, terp kurių tik 179000 angli- jonų ir 63000 swetintauczių; terp tų swetintauczių 85% yra wokieczių, szwedų ir norwegų ir tie užima anglizskoj laiwynėj swarbiusias wietas.

Laike baisios wėtros, mieste Stara Rusa, Nowgorodo gub., už- gimė gaisras, kurį wėjas plati- no į wisas puses. Isz wiso, į porą walandų, iszdegė su wisais gy- wentojų turtais 133 namai.

Draugyszczių reikalai.

28 d. Lapkriczio, Waterburyje, Conn. atsiwubo susirinkimas Petro Armino Draugystės, apie ku- rią prieš tai buwo garsinta tu- luose lietuwizskuose laikras- cziuose. Ant salės susirinko pu- sėtinias lietuwų skaitlius. Pre- zidentas J. Jankaukas atidarė susirinkimą paaiskiodamas dėl ko tapo susaustas ir papraszė, idant kas nors isz susirinkusių paaiskintu mierius tos draugys- tės; ant pakwietimo atsiliepė draug. K. Senkus ir trumpais žo- dziais paaiszkino, kad draugys- tė turi sziuos mierius:

1. Iszleisti lietuwizskas moks- lizskas knigas, kurios platintų apszwietimą terp lietuwų.

2. Įeigu koks nors lietuwys ei- nantis į augstnesnius mokslus, ant jų baigimo, reikalauj paszel- pos, tai tokį szelpiti.

Potam Ignatas Grieszius per- skaitė isztrauką isz knigos „Lietuwizskieje rasztai“ apie Petro Armino gywenimą, toliaus pri- dėjo isz datyrimo apie Armino gywenimą, užbaigę užgriebė m- sų paczių gywenimą, raginda- mas wisus prie darbo ant tėwy- nės labo.

Potam sekretorius perskaitė protokolą ir priraszė naujus drau- gus, tokių prisiraszė 16, iszwiso gi yra 27 draugai.

Kitą susirinkimą nutarė lai- kyti Union Cityje, Conn., 26 d. Gruodžio, 6 wal. po pietų, ant salės Renehan. Todėl užpraszo- me wisus aplinkinių lietuwus susirinkti, mylineczius gi tėwy- nę raginame prisiraszyti.

SEKRETORIUS.

Didelis Balius!

Waterbury, Conn., ant 31 die- nos Gruodžio, 1897 m. t. y. prieš Naujus Metus tą wakarą, Didžiojo LIETUWOS KUNINGAIKSCZIO GE- DMINIO Draugystė parengia dėl sawo tautiecių pasilinksminimo balį, ant salės „Cocordia Hall“, Waterbury. Balius prasi- dės 8½ walandą wakarą ir trauksis iki rytui los dienos Sausio 1898 m. Orkestra, susidedanti isz gerų muzikantų, graijs geriausias szo- kius. Prie iszsigėrimo bus ir už- kands; žodžių sakant—wis bus užganėdinti: kaip mus žydinti jaunuomenė, teip ir senieji. Wis lietuwiai ir lietuwaitės nepatin- gėkite atsilankyti ant teip gražaus pasilinksminimo, teipogi užprasome wisas lietuwizskas draugystes, kaip wietines isz Waterbury, teip ir isz aplinkinių miestų, kaip antai isz Nagatuck, Union City, New Britain, Par- rington ir kitų.

Įėjimas wryti tik 25c. Moterims dykai.

KOMITETAS.

Mitingas.

Draugystė Lietuwos Sunų lai- kys sawo susirinkimą salėj L. Aukso, po nr. 3301. Auburn ave. kerte 33czius ulyczies, Nedėfioj 19 diena Gruodžio, 1897 metų, 1 walandą po pietų, ant kurio pri- walo pributi wisai dėl sudėjimo posmertinės mokesies už numir- sį Kristinę Ažukiene.

Teipgi ir tie, kurie yra persta- tytais, o dar neprimti į sanarius tos Dr—tės, tegul pribuna ant d. darbininkai likosi sunkiai ap- kultti.

Balius! Balius!

New Britain, Conn. 27 d. Gruo- džio, 1897 m., Dr—tės Sz. Juozapo rengia balį, ant salės Turner Hall, ant Arch Str., kurio wisas pelnas bus apwertas ant naudos lietuwizskos bažnyczios. Dėltoji szirdingai užprasome wisas lietuwus ir lietuwaites atsilankyti. Įėjima wryms 25c., o moterims dykai.

Su guodone, KOMITETAS.

GEOGRAFIJA

ARBA

MOKSLAS APIE ŽEME.

II DALIS.

(Tęsa).

Archipelagas Vakarinių Indijų dalinasi į tris dalis: į Bahamizskas salas, Dideses Antiliu salas ir Mažiasias Antiliu salas.

1. Bahamizskos salas traukiasi nuo Floridos pussalio prie salos San Domingo, salos tos ne augstai iszkilusios, apsiaustos koralų rifais, truksta čia vandens; apgyven- tos retai. Priguli jos anglionams. Ant vienos isz tų sa- lų, Guanahani wadinamos, pirmiausiai atkako Kolumbas.

2. Dideses Antiliu salas į pietus nuo pirmutinų, jos kalnuotos, susideda isz keturių didelių salų. Didžiausia isz tų salų yra Kuba, turinti 14 milijono gywentojų; di- dziausias miestas yra Havana, turintis apie 300000 gy- wentojų. Sala ta priguli Ispanijai, bet, turbūt, ji neuži- lgo iszsiluiuosus isz po jų valdžios, kaip iszsiluiuosavo ir kitos buvusios iszpanijonų valdybos; sala ta labai vai- singa, auga čia geriausias tabakas. Sala Jamaica pri- guli anglionams, garsi savo cukrinių lendrių plantaci- jomis; dirba čia geriausia rūmą. San Domingo prigulė- jo dar pradzioj szio amžiaus prancuzams, bet dėl neswei- ko oro, prancuzai ją apledo ir szjdien į tveria savi- stovę viespatystę. Sala Porto Rico sveikiausia už visas turinti klimatą, turi teipogi dideles tabako plantacijas; priguli iszpanionams.

3. Mažos Antiliu salas yra į pietrytus nuo Didziųjų, traukiasi jos prie įtakos upės Orinoko, susideda isz dan- gelio mažų salų, daugume vulkanizskų, jos labai vaisin- gos; priguli visokioms Europos viespatystėms; į sziau- rius yra sala Sevento Tamoszias, ant kurios yra geras portas ant apsiostojimo laivams plaukiantiems nuo Pa- noso terpurio; sala ta priguli Danijai, bet Suwenyos Wiespatystės dera ją nuo Danijos ir nori nupirkti. Salos Martinique ir Guadelupe priguli prancuzams; auga čia geriausia antsvieto kava. Trinidad, prie upės Orinoko deltos, priguli anglionams. Curasao priguli holandie- cziams; dirba čia geriausia likiera. Sala Sevento Kry- žiaus priguli Danijai, Sala Sevento Bartlamiejiaus yra sa- vastis Szvedijos.

Afrika.



Pavėlikis 63.

Afrika yra į pietvakarus nuo Azijos, su kuria jungė- siauras Suezio tarpjūris, per kurį prancuzas Lesseps nu- kasė gilų kanalą laivų perėjimui isz Viduržeminių jurių į Raudoniasis ir tokiu būdu Afriką atskyrė nuo Azijos; to- liaus prie Babelmandeb pertakos Afrika vėl prie Azijos prisiartina. Nuo E opos atidalina Afriką Viduržemines jūres, kurios jungia į su Atlantiku per siaurą Gibraltaro pertaką; pertaka ta siauriansioj wietoj turi vos dwi musizski myli pločio. Per Suezio tarpjūrį ir per Babelman- deb pertaką isz Arabijos perėjo to kraszo gywentojai į Afriką, iszsiakyrstė ir apvaldė jie visą sziaurinę Afriką, isz čia per Gibraltaro pertaką prisigriebė į Ispaniją, ją apvaldė, bet prisigriebė į Prancuziją, likosi prancuzų su- musti ir iszvyti atgal į Ispaniją.

Toliausiai į sziaurius atskiszkusi Afrikos kietžemio da- lis yra priežemis Blanco, siekiantis 37° sziaurinės geogra- fizkos platumos; į pietus toliausiai siekia priežemis piet- nės užbaigos Agulhas wadinamas, siekiantis 35° pietinės geografizkos platumos; į vakarus toliausiai nusidriekia Zahasis priežemis, kurisai nedaug kiek pereina Ferro me- redijaną, į rytus priežemis Guardafui siekia 70° rytinės geografizkos platumos nuo Ferro merediano. Tokiu bu- du, Afrika beveik lygiai nesidriekia į abidi ekvatoriaus puses; didesni jos dalis yra terp tropikų, taigi karszo klimato juosto.

Afrikos pakrantėms truksta gilesnių jurių įspjovi- mų, truksta gerų tinkanczių laivų apsiostojimui, užtakų ir portų, jos krantai wienodi, sunkiai prieinami, nėra čia kietžemio iszsiszakojimų, nė viduržeminių jurių. Didžia- sia jos ilguma nuo priežemio Blanco iki priežemio A- gulhas yra 1100 geografizskų arba musizskių mylių; di- dziausia gi platumą nuo Žaliojo priežemio iki priežemio Guardafui yra 1000 mylių. Afrikos kietžemis turi kiausinio pavidalą, gadiną ji vien vakariškai szone giliaus iszi- pjovius į kietžemį Gvinėjizska uztaka, rytinėse gi pak- rantėse, beveik priesiaztai užtaką, yra atskiszkę Somali pussalis. Pagal tą to kietžemio pavidalą, dalina ji į dwi dali, kurių rubežiumi yra linija nutiesta nuo Gvinėjizs- kos uztakos prie Babelmandeb pertakos.

Sziaurini dalis turi keturkampį pavidalą susiaurin- tą sziaurinėj užbaigoj ir į rytus; prie sziaurinių krantų yra didesnės uztakos Gabes ir Sydra. Pietini, už pami- nėtos linijos dalis, turi trikampį pavidalą, juo toliaus į pietus, juo ji siauresni; yra čia ne žinamus krantų iszi- vingiavimai; isz tokių iszsiwingiavimų, rytinėse pakran- tėse žymesni yra szitie: Zanzibar, Sofala ir Delagoa uztakos.

Stoka didesnių jurių į Afrikos krantus iszgraužimų atsiliepa ir ant jos salų, kurios iszėmus vien salos Ma- dagaskar, yra mažos.

Afrika tveria augstą iszkilimą, kurisai kaip kur

prisiartina visai prie jurių krantų, kitur gi palieka siau- rias terp pakranczių žemumos juostas. Reikia čia wienok atskirti pietinę arba Aukstąją Afriką, nuo sziaurinės, ar- ba Žemos.

Augstesneji Afrika užima trikampę užbaigą į piet- nę dalį sziaurinės keturkampės; tveria ji augstą iszkili- mą gėldos pavidalo besileidžiantį nuo pietų sziaurių link. Iszkilę krantai tos gėldos tveria kalnus, kurių virszunės placzios ir lygios, kaip kur tik iszkyla vulkanizskos vir- szunės, kaip tai yra prie rytinių krantų ties ekvatoriumi. Krantai tie nusileidžia paveiksle trepų arba tarasų, bet jų krasztai teipogi pasikėlę: todėl tai persigriebimas per Afrikos iszkilimą yra neiszpaskytai sunkus; tik upių lo- viai, iszpjauti nuo iszkilimo prie pakranczių pramusza tas iszkilusias iszkilimo briaunas. Vidury iszkilimo ne- turi lygaus nuotakumo; bet susideda isz eilių įdubimų nusileidžiančių į sziaurius vis žemyn: kaip antai įdubi- mas upės Oranje, įdubimas azerų Ngami, įdubimai Kon- go, Tsad, Nigro ir Bahr el Gazel tveria drauge Sudano į- dubimą. Tarpai terp įdubimų ne žinamus, žemi jie, be- kiunoti. Svarbiausi isz jų yra: pietinis ekvatorializskas, bė- gantis iszilgai 12° pietinės geografizkos platumos ir sziau- rinis ekvatorializskas, bėgantis iszilgai 5° sziaurinės geogra- fizkos platumos, atidalina jie nuo pietų ir nuo sziaurių Kongo įdubimų nuo kitų netolimų įdubimų.

Sziaurini Afrika tveria ne augstą iszkilimą, labiaus iszkilusį viduryj, isz krasztų apsiaustą augstesniais isz- kilimais, kaip antai iszkilimu Berberijos, Atlaso kalnais sziauriuose, iszkilimais Nubijos ir Egipto — rytuose, ku- riuos wieną nuo kito atskiria žemi žemės nuslugimai, o kaip kur net depresijos, taigi wietos esancios žemiaus jurių vandeny pavirszius. Tie iszkilimai nesijungia terp sawę kaip tai yra Pietinėj Afrikoj, čia terp iszkili- mų yra dideli tarpai.

Įeigu jurių vandens pasikeltu ant 500 metrų, tai be- veik visa sziaurini ir sziaurini dalis pietinės Afrikos tap- tu užlietos teip, kad kyszotu isz vandens tikl jos pietini už- baiga, nuo kurios bėgtų į sziaurius trys ilgi pussaliai ir mažos prie jų salos; rytinis nusidriektu toliausiai į sziaurius prie Raudonųjų jurių; vidurinis į sziaur vakarus prie Berberijos iszkilimo; pati gi Berberija su Atla- so kalnais tvertu didele salą; vakarinis pussalis uszilauz- tu prie Gvinėjizskos uztakos.

Iszilgai ekvatoriaus, pusraczo pavidale bėga upė Lualaba-Kongo, kuri tveria kaipi vidurį afrikonizskų van- denų, nunesza ji atliekamus vandenis isz azerų Bangweo- lo ir Tanganika; rytuose teka upė Juba į sziaurius nuo pirmutinės ir Rovuma į pietus. Vakaruose, abipusiai upės Kongo, yra teipogi daug pakranczių upių, isz ku- rių svarbesnės: Ogove — į sziaurius ir Cuanza — į pietus nuo Kongo. Netoli virszutinio bėgio Lualaba-Kongo prasi- dēda ir kitų didelių upių sistemos: Nil, paimantis van- denis didelių vidurinės Afrikos azerų: Victoria Njansa ir Albert Njansa—sziauriuose ir Zambesi, su azeru Njassa, pietuose. Į sziaurius ir į pietus nuo vidurinio bėgio upės Lualaba-Kongo yra azerai: Tsad—sziauriuose, į kuri į- puola upė Szari nuo pietų ir azeras Ngami, į kuri įpuo- la upė Kubango nuo sziaurių. Abudu azerai laike lytų me- tų dalies ne gal patalpinti visų vandeny, todėl jie iszta- ka per krantus ir užlieja aplinkines žemumas. Į vaka- rus nuo azeru Tsad patinkame čia upė Nijer, kuri su- vo bėgime padaro didelį užsikimimą ir įpuola į Atlanti- ką; į rytus nuo azeru Ngami bėga upė Limpopo. Netoli upės Nigero, arczius jos įtakos, teka į Atlantiką upės Senegal ir Gambia. Pietinėj dalyj svarbiausia isz upių y- ra Oranje, sziauriniuose gi ne gili upė Wadi Draa. Kadan- gi, kaip paminėjome, Afrikos iszkilimas nusileidžia žemyn paveiksle trepų, todėl tekanczius nuo iszkilimo upės tu- ri daug vandens puolimų, kas stabdo laivų plaukimą; todėl tai Afrikos upės ne lengvina teip susinesimų vidu- rių su pakrantėmis, kaip antai upės Pietinės Amerikos; Afrikos upės ne turi teip didelės svarbos prekytoj ir apskritai mažai prisideda prie kulturizsko gywentojų ki- limo.

Kadangi didesni Afrikos dalis yra terp tropikų, tik- tai sziaurini ir pietini užbaiga pereina į diržą wudinio oro, taigi didesnį jos dalis yra karsztame dirže, per tai jos klimatas turi but vienodai karsztas ir tai juo labiaus, kad dalis esanti už tropikų į pietus yra siaura, sziaurinė gi jos uztropikinę dalį kaitina iszilę Sacharos pieskynai. Kadangi vidurio iszkilimas atskirtas nuo jurių prie krantų labiaus iszkilusiomis briaunomis, per tai ant vidurio jūrės ne turi įtekmes, todėl tai jo klimatas yra kontinen- talizskas; tas ypacz žymus sziaurinėje dalyj, kur dėl ne- datekliaus dregnumo yra dideli sausų pieskynų ir akme- nų plotai, ant kurių ne gal augti ne joki augnėnys, kurie isz savo puses dar labiaus padidina ir teip didelį karsztį tuose krasztuose; čia didelis yra skirtumas terp dienos ir nakties temperatūros, tankiai po neiszpaskytai karsztai dienai, kurioj įkaitus pieskų įkastas kiauszinis greitai iszkepa, naktimis buva szalnos, stovinti vandens užsidengia ledo pluta; dar apie azerą Tsad, taigi netoli ekvatoriaus, naktimis buva szalnos.

Kaslink dregnumo, yra teipogi didelis skirtumas. Isz abiejų ekvatoriaus pusių, terp 18° sziaurinės geogra- fizkos platumos ir terp 20° pietinės, lytus buva tik atsa- kanciose metų dalyse, teip, kad čia yra tikl dwi metų dalys: sausa ir szlapią, tas atsiliepa ir ant augmenų. Lai- ke sausmeczių viskas ant lanko iszdzista, užstojus ly- tui viskas atsigaua; kadangi medžiai ne teip pakenczia sausmeczius, kaip žolės, todėl tuose krasztuose yra dide- li apželsusių žolę stepų plotai, terp kurių auga retai medžiai, grios gi pasitaiko tik iszilgai dregnų paupių žemumų. Pakrantės gi prie abiejų oceano, kuriose puczia vėjai nuo jurių, turi net per daug dregnumo ir per tai jose oras yra nesveikas, žmonis kankina karsztligės ir drugi; čia yra ir didelės nepereinamos grios, kurios, kaip an- tai prie Atlantiko, toli nusidriekia į kietžemio vidurius. Už to ekvaterijalizko diržo isz abiejų jo pusių traukiasi vėl diržai, kuriuose lytų ne buva, tie diržai užima į sziaurius Sacharos pieskynus, pietuose gi Kalahari tirus, bet ir čia ne visi tie diržai yra ne vaisingi, ant Egipte, nors lytų ne buva, užvaisina perijodizski tvanai upės Niliaus, kurie užlieja didelius isz abiejų savo pusių pa- žemės plotus. Ant galo už sansų tūrų diržų traukia- si krasztai, abiejos Afrikos užbaigos, taigi pietinėj ir sziaurinėj, vėl diržai su lytumis žiemos laike. Apskritai imant, klimatas Afrikos yra nesveikas: pakrantėse siau- czia karsztligės, sausame dirže naikina žmonių sveikatą didelį skirtumas terp dienos ir nakties temperatūros, tan- kus ir smarkus ledai, kurie, nupuolę netikėtai, atszaldo ir karszcziausia diena. Tas nesveikas tos musų žemės dalies klimatas padaro tą, kad ji visgi iki sziol mažiausiai moks- linczių isztirta, kad ne iszsiplatino čia europieizska ko- lonizacija teip kaip antai Amerikoj arba Australijoj, nors Afrika seniaus Europai pažįstama negu dwi pirmutinės mu- sų žemės dalys.

(Toliaus bus)

